

Nefndasvið Alþingis
Sigrún Brynja Einarasdóttur, nefndarritari
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 20. janúar 2004.

Umsögn laganefndar Lögmannafélags Íslands um frumvarp til laga um íslenska táknmálið sem fyrsta mál heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra og um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna viðurkenningar íslenska tákn málsins sem fyrsta máls heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra, 130. löggjafarþing 2003–2004, þskj. 499 — 374. mál og þskj. 500 — 375. mál.

Laganefnd Lögmannafélags Íslands hefur haft ofangreind frumvörp til skoðunar og lætur í té eftirfarandi umsögn.

1. Frumvarp til laga um íslenska táknmálið sem fyrsta mál heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra, þskj. 499 — 374. mál.

Með frumvarpinu er lögð til réttindaskrá þeirra sem tala íslenska táknmálið. Er frumvarpinu ætlað að tryggja það að íslenska táknmálið sé jafnrétt hátt íslensku sem tjáningarform. Í því skyni er í frumvarpinu kveðið á um bann við mismunun en auk þess er þar kveðið á um ýmsar sértækar aðgerðir vegna sérstakra aðstæðna þeirra sem nota íslenska táknmálið, s.s. rétt til kennslu og þjálfunar, skilgreindan rétt til aðstoðar tákn-málstúlks og rétt til textunar eða táknmálstúlkunar ýmisskonar efnis sem ætlað er almenningi. Laganefnd Lögmannafélags Íslands telur að lögfesting frumvarpsins feli ekki í sér brot á jafnræðisreglu 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, en tekur ekki afstöðu til þess út frá öðrum forsendum s.s. pólitískum eða efnahagslegum. Laganefnd gerir auk þess eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið:

Í 1. mgr. 5. gr. frumvarpsins er kveðið á um að upplýsingar sem birtar eru opinberlega og fræðslu- og afþreyingarefni sem ætlað er almenningi skuli gert aðgengilegt notendum íslenska tákn málsins með textun eða túlkun á íslenskt táknmál. Í greinargerð kemur fram að um sé að ræða hverskonar fræðsluefni, upplýsingar og afþreyingarefni og að skyldan til textunar eða túlkunar nái m.a. til sjónvarpsstöðva, kvikmyndahúsa og framleiðenda fræðslu-, auglýsinga- og afþreyingarefnis. Laganefnd bendir á óljós skil milli textunar eða túlkunar skv. greindri 1. mgr. 5. gr. og þess hvenær aðgengi að efni á borð við leikrit, listviðburði, fræðsluerindi og ýmsa fundi heyrir undir 7. gr. frumvarpsins og rétt notenda íslenska tákn málsins til endurgjaldslausrar þjónustu tákn-málstúlks til persónulegra þarfa. Laganefnd bendir einnig á að ákvæðið leggur mjög víðtæka almenna skyldu til textunar eða túlkunar á bæði opinbera aðila og einkaaðila. Með vísan til þessa telur laganefnd ákvæðið vera of óljóst að inntaki til að geta mælt með lögfestingu þess að óbreyttu.

Laganefnd bendir á að betur kunni að fara á því að fella ákvæði 2. mgr. 1. gr. og 2. mgr. 5. gr. frumvarpsins saman í sjálfstætt ákvæði sem fjalli um bann við mismunun.

Að öðru leyti hefur Laganefnd ekki athugasemdir við frumvarpið.

2. Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna viðurkenningar íslenska táknmálsins sem fyrsta máls heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra, þskj. 500 — 375. mál.

Í frumvarpinu er kveðið á um breytingar á ýmsum lögum til að styrkja réttarstöðu þeirra sem nota íslenska táknmálið. Laganefnd Lögmannafélags Íslands telur að lögfesting frumvarpsins feli ekki í sér brot á jafnræðisreglu 65. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, en tekur ekki afstöðu til frumvarpsins út frá öðrum forsendum s.s. pólitískum eða efnahagslegum. Laganefnd gerir auk þess eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið:

Tillaga um nýja málsgrein við 2. gr. laga um fangelsi og fangavist nr. 48/1988:

Laganefnd bendir á að orðalag ákvæðisins sem vísar til þess að táknmálstúlkur skuli *ávallt* tiltækur gefur tilefni til að álykta að táknmálstúlkur þurfi að vera á vakt öllum stundum sólarhringsins við fangelsi þar sem vistaður er heyrnarlaus, heyrnarskertur eða daufblindur fangi. Einnig er bent á að í 2. ml. ákvæðisins virðist misritað að þeir (þ.e. heyrnarlausir, heyrnarskertir eða daufblindir fangar) skuli njóta sömu réttinda og þjónustu og almennt gildir um þá sem tala íslenskt táknmál, en ætlunin hlýtur að vera að vísa þarna til réttinda þeirra sem tala íslensku. Laganefnd getur því ekki mælt með lögfestingu ákvæðisins að óbreyttu.

Tillaga um breytingu á 10. gr. laga um meðferð einkamála nr. 91/1991:

Laganefnd bendir á að tillaga um að 2. ml. 4. mgr. 10. gr. laga nr. 91/1991 falli brott felur í sér að eftir standa þá engin ákvæði í lögnum um það með hvaða hætti táknmálstúlkur vinna og staðfesta heit um að þeir muni rækja starfann eftir bestu getu, né um skyldu þeirra til að staðfesta túlkun sína fyrir dómi ef hún er vefngd. Einnig er bent á það að breytingatillagan gerir ráð fyrir því að kalla skuli til táknmálstúlk dómáranum til aðstoðar en ekki þeim sem notar íslenska táknmálið. Er þetta of þröng afmörkun þar sem hlutverk táknmálstúlksins getur aldrei verið einungis að túlka fyrir dómáranum, heldur einnig eftir atvikum fyrir þá aðila máls, lögmenn og vitni sem ekki nota íslenska táknmálið. Laganefnd getur því ekki mælt með lögfestingu ákvæðisins að óbreyttu.

Tillaga um breytingu á 7. gr. laga um meðferð opinberra mála nr. 19/1991:

Laganefnd telur að betur fari á því að fjalla um túlkun á íslenska táknmálið í 13. gr. laganna sem fjallar um löggilta dómtúlka til aðstoðar við meðferð opinberra mála. Laganefnd getur því ekki mælt með lögfestingu ákvæðisins að óbreyttu.

Tillaga um breytingu á lögum um aðför nr. 90/1989:

Breytingatillagan gerir ráð fyrir því að kalla skuli til táknmálstúlk sýslumanni til aðstoðar en ekki þeim sem notar íslenska táknmálið. Er þetta of þröng afmörkun þar sem hlutverk táknmálstúlksins getur aldrei verið einungis að túlka fyrir sýslumann heldur einnig eftir atvikum fyrir þá aðila máls, lögmenn eða aðra viðkomandi sem ekki nota íslenska táknmálið. Laganefnd getur því ekki mælt með lögfestingu ákvæðisins að óbreyttu.

Að öðru leyti hefur Laganefnd ekki athugasemdir við frumvarpið.

Virðingarfyllst,

f.h. Laganefndar Lögmannafélags Íslands

Jóhannes Rúnar Jóhannsson, hrl., formaður